

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

**DISCIPLINA DE EXAMEN:
LIMBA ȘI LITERATURA GERMANĂ MATERNĂ**

2015

1. PREZENTARE. COMPETENȚE GENERALE

Conform Legii Educației Naționale, cu modificările și completările ulterioare, examenul național de definitivare în învățământ finalizează formarea inițială a celor care doresc ocuparea funcțiilor didactice din învățământul preuniversitar, mai mult titularizarea în sistemul național de învățământ este condiționată de promovarea acestui examen.

Programa se adresează cadrelor didactice care susțin examenul de definitivare în învățământ în specialitatea limba și literatura germană maternă.

Programa este concepută ca bază necesară și utilă atât pentru perfecționarea continuă, cât și pentru testarea/evaluarea concepției, cunoașterii, înțelegerii și interpretării principalelor roluri profesionale ale funcției de dascăl. Acestea se vor corela cu normativitatea psihopedagogică pe baza căreia sunt proiectate, aplicate și inovate structurile și unitățile de competențe - cunoștințele, abilitățile, valorile și atitudinile - corespunzătoare standardelor și statutului asumat/jucat de cadrul didactic în unitățile de învățământ preuniversitar din România.

Profesionalizarea pentru cariera didactică constituie un continuu proces de formare și dezvoltare al ansamblului de competențe care permit asumarea de roluri și realizarea de sarcini profesionale specifice, la un nivel corespunzător de performanță.

Conform Standardului ocupațional al profesorului de gimnaziu și liceu, domeniile de competență sunt:

- Comunicare;
- Curriculum;
- Dezvoltarea profesională;
- Evaluare;
- Formarea elevilor;
- Relația școală – familie – societate;

Examenul este orientat spre a evalua calitatea concepției didactice și modalitățile concrete prin care profesorul pune elevii în situații de învățare eficiente pentru a-i conduce la formarea capacităților și competențelor prevăzute în programele școlare.

2. COMPETENȚE SPECIFICE. TEMATICA DE SPECIALITATE

2.1 Competențe specifice pentru examenul de definitivare în învățământ în specialitatea limba și literatura germană, metodică predării:

Pentru profesorul care susține examenul de definitivare în învățământ sunt definite următoarele competențe generale:

- Competențe metodologice;
- Competențe de comunicare și relaționare;
- Competențe de evaluare a elevilor;
- Competențe psiho-sociale;
- Competențe tehnice și tehnologice;
- Competențe de management al carierei;

Candidații vor dovedi capacitatea de:

- a aborda temele generale de literatură incluse în bibliografie;
- a prezenta metode adecvate de predare, conforme cu obiectivele programei școlare;
- a utiliza corect termenii, conceptele și noțiunile de teorie lingvistică, literară și de metodică;
- a adecva predarea limbii germane la diverse tipuri de clase;
- a conștientiza și transmite atitudini culturale;
- a realiza proiectarea didactică, folosind conținuturile propuse în curriculum;
- a realiza proiecte didactice, a se concentra pe dezvoltarea unor capacități de comunicare, de recapitulare și evaluare;
- a folosi metode variate și adecvate de predare, în vederea formării competențelor de receptare și formulare a mesajelor scrise și orale, folosind conținuturile prezentate în curriculum;

Examenul va testa cunoștințele candidaților în abordarea temelor incluse în bibliografie, precum și analizarea metodelor de predare la clasă. Se vor observa:

- a. capacitatea candidaților de a aborda teme generale și a extrage esențialul;
- b. capacitatea candidaților de a-i pregăti pe elevi să folosească limba germană în comunicare și de a transmite date referitoare la cultura și civilizația germană;
- c. modul de stăpânire a tehnicilor de management al clasei, de utilizare a tehnologiei didactice în proiectarea lecției;
- d. deschiderea spre nou a candidatului.

2.2. Tematica de specialitate

2.2.1 Literatura germană:

Periodizarea literaturii germane.

Curente literare: caracteristici și fundamentare teoretică, reprezentanți și opere reprezentative.

Specii literare (epopee eroică-Heldenepos, basm-Märchen, legendă-Sage, Legende, fabulă-Fabel, baladă-Balade, schița-Kurzgeschichte, nuvelă-Novelle, dramă-Drama, roman-Roman) caracteristicile acestora.

1. Literatura medievală din perioada de înflorire – trăsături ale curentului literar, reprezentanți și opere reprezentative; epopeea medievală-„Das Nibelungenlied”, romanul cavaleresc- Höfischer Roman și lirica-Minnesang.
2. Renaștere și umanism – trăsături ale curentului literar, reprezentanți și opere reprezentative.
3. Iluminismul – trăsături ale curentului literar, reprezentanți și opere reprezentative.
- G. E. Lessing: ”Nathan der Weise”, fabule
4. Sturm und Drang – trăsături ale curentului literar, reprezentanți și opere reprezentative; opera dramatică, lirică.
5. Clasicism - trăsături ale curentului literar, reprezentanți și opere reprezentative.
- J. W. Goethe:”Faust”, balade (de ex. J.W. Goethe, Friedrich Schiller).
6. Romantismul - trăsături ale curentului literar, reprezentanți și opere reprezentative; lirica și basmul cult.
7. Vormärz - trăsături ale curentului literar.
- Georg Büchner: ”Woyzeck”ca operă dramatică antiaristotelică, modernă din prima jumătate a secolului al XIX-lea (offenes Drama).
8. Realismul burghez - trăsături ale curentului literar, reprezentanți și opere reprezentative; nuvela și romanul.
9. Curente literare ale răspântiei de veac: naturalism, simbolism, impresionism – trăsăturile curentului literar, tematică, reprezentanți; genul liric „Dinggedicht” (de ex. C.F.Meyer, R. M. Rilke)
10. Expresionismul – trăsăturile curentului literar, grupări, tematică, reprezentanți (de ex. G. Trakl, G. Benn ș.a.)
11. Evoluția operelor dramatice în sec. XX., modernism și postmodernism. (Bertolt Brecht, Friedrich Dürrenmatt)
12. Lirica din perioada postbelică a secolului XX. (de ex. Paul Celan, Ingeborg Bachmann, Erich Fried, Bertolt Brecht, H.M. Enzensberger ș.a.)
13. Evoluția genurilor epice în sec. XX., modernism și postmodernism. –schița și romanul / Kurzgeschichte, Roman (de ex. Borchert, Böll, Lenz, Kaschnitz, Kafka, ș.a.)

2.2.2 Limba germană:

1. Fonetică. Sistem vocalic, sistem consonantic, diftong, Umlaut, Ablaut, accentul în cuvânt, despărțirea cuvintelor în silabe.
2. Vocabular. Mijloace de îmbogățire a lexicului limbii germane, structura formativă a unităților lexicale: cuvânt, derivare, compunere, familie lexicală, câmp lexical. Omonime, sinonime, antonime, expresii idiomatice, exerciții pentru îmbogățirea vocabularului.
3. Morfologie. Părțile de vorbire flexibile și neflexibile. Identificarea părților de vorbire. Conjugare. Declinare. Întrebuițarea formei corecte în diferite contexte.
Verb: clasificare și întrebuițare, conjugare, moduri (indicativ, conjunctiv, imperativ), timpuri, diateze, valență, transformarea vorbirii directe în indirectă.
Substantiv + articol: clasificare și întrebuițare, gen, număr, declinare.
Adjectiv: clasificare și întrebuițare, gradele de comparație, declinare, adjective compuse.
Pronume: clasificare și întrebuițare, declinare.
Numeral: clasificare și întrebuițare
Adverb: clasificare și întrebuițare
Prepoziție: clasificare, întrebuițare și regimul cazual (Rektion)
Conjuncție: clasificare și întrebuițare
Interjecție: clasificare și întrebuițare
4. Sintaxa propoziției simple. Clasificarea propoziției după scopul comunicării: propoziții enunțiative, exclamative, interogative, imperative.
Topica propoziției.
Părțile de propoziție principale și secundare, funcție sintactică: subiect, predicat, nume predicativ, complement, complemente circumstanțiale, atribut.
5. Sintaxa frazei. Propoziții principale. Propoziții subordonate. Clasificarea propozițiilor subordonate după conținut și formă.
Contragere și expansiune. Topică. Punctuație.
6. Ortografie
7. Punctuație
8. Aspecte sintactice, semantice și pragmatice în generarea textului

2.2.3 METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII GERMANE:

1. Dezvoltarea didacticii bazate pe comunicare și modele de implementare ale acestora (Entwicklung und Einsatzmöglichkeiten der kommunikativen Didaktik)
2. Curriculum și proiectare didactică (Lehrplan und Curriculum. Unterrichtsplanung- Etappen der Vorbereitung)
3. Obiective - descrierea și funcțiile lor (Lernziele. Beschreibung, Funktionen.)
4. Forme de organizare a procesului instructiv-educativ (Unterrichtsformen- Methoden, Sozialformen, kombinierte und alternative Unterrichtsformen)
5. Cele patru competențe (Die vier Fertigkeiten: Lesen, Hören, Schreiben, Sprechen.)
6. Evaluarea (Leistungsmessung - Testen und Prüfen, Fehlerkorrektur)

7. Tipuri de exerciții (Übungstypologie)
8. Activități didactice cu folosirea unor texte, imagini și mijloace electronice (calculator, proiector etc.) (Arbeit mit Texten, Medien und Bildern im Deutschunterricht)
9. Predarea lexicului (Wortschatzarbeit- Vermittlung, Übung, Überprüfung)
10. Predarea gramaticii (Grammatik im Unterricht- Vermittlung, Übung, Überprüfung)
11. Predarea ortografiei (Rechtschreibung- Vermittlung, Übung, Überprüfung)
12. Tehnici și strategii de învățare (Lernprozess; Lerntechniken, Lernstrategien)
13. Aspecte ale predării limbii în contextul claselor cu predare în limba germană (Sprachbetrachtung im Muttersprachunterricht)

3. TEMATICA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI

I. Locul și rolul disciplinei limba și literatura germană în învățământul preuniversitar;
Construirea demersurilor didactice pentru realizarea unui învățământ centrat pe elev;

II. Curriculumul școlar:

- a) elemente componente (curriculum național, planuri-cadru, arii curriculare, trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii, discipline);
- b) documente curriculare (standarde de pregătire profesională, planuri-cadru și planuri de învățământ, programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare);
- c) obiectivele predării-învățării- evaluării
- d) competențe generale, competențe specifice, unități de competență și conținuturi;
- e) elaborarea unui curriculum la decizia școlii de tip: aprofundare/extindere/opțional ca disciplină nouă;

III. Mijloacele de învățământ și integrarea lor în procesul de predare-învățare-evaluare:

- a) funcțiile didactice ale mijloacelor de învățământ;
- b) tipuri de mijloace de învățământ și caracteristicile lor;
- c) medii de instruire reale și virtuale: cabinete, laboratoare, complexe multimedia, săli de clasă;

IV. Proiectarea demersului didactic:

- a) planificare calendaristică;
- b) proiectarea unității de învățare;
- c) proiectarea lecției (pentru diferite tipuri de lecții);

V. Modalități de adaptare a procesului instructiv-educativ în vederea integrării elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES);

VI. Pregătirea profesorului pentru formarea continuă în activitatea didactică (profesională de specialitate, psihopedagogică și metodică).

4. BIBLIOGRAFIE

4.1 Literatură germană:

1. Aust, Hugo: Novelle. 4., aktualisierte und erweiterte Auflage. Stuttgart: Metzler, 2006.
2. Bantel, Otto/Schaefer, Dieter: Grundbegriffe der Literatur. Cornelsen/Hirschgraben, 1990/14. Auflage.
3. Baumann, Barbara, Brigitta Oberle: Deutsche Literatur in Epochen. Ismaning: Hueber 1996.
4. Gigl, Claus: AbiWissen kompakt – Deutsch – Prosa/Drama/Lyrik. Klett, Stuttgart 2010.
5. Holznagel, Franz-Josef; Kemper, Hans-Georg; Korte, Hermann; Mayer, Mathias; Schnell, Ralf; Sorg, Bernhard: Geschichte der deutschen Lyrik. Stuttgart:Reclam, 2004.
6. MATZKOVSKI, BERND: WIE INTERPRETIERE ICH NOVELLEN UND ROMANE?: BASISWISSEN. GRUNDLAGEN DER ANALYSE UND INTERPRETATION MIT BEISPIELEN UND ANALYSERASTER. KÖNIGS LERNHILFEN. HOLLFELD: C.BANGE, 2005.
7. Pfister, Manfred: Das Drama. Stuttgart, UTB 2001.
8. Ranicki, Marcel-Reich: 1000 deutsche Gedichte und ihre Interpretationen, Frankfurt, 1995.
9. Texte, Themen und Strukturen. Grundband Deutsch für die gymnasiale Oberstufe. Ausgabe B. Berlin, Cornelsen Verlag, 1995.

4.2 Limba germană:

1. Der große Duden, Grammatik der deutschen Gegenwartssprache, Bibliographisches Institut Mannheim, 1973 sau 1985.
2. Helbig, G-Buscha, J: Deutsche Übungsgrammatik. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie, 1989.
3. Dreyer, Hilke; Schmitt Richard: Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik, Hueber 2009. (auch mit online Übungen: <http://www.hueber.de/shared/uebungen/dreyerschmitt/>)
4. Duden: 150 Aufsatzübungen. Alle Aufsatzformen. Mannheim: Dudenverlag, 2008.

4.3 Metodica predării limbii germane:

1. Abraham, Ulf; Kepser, Matis: Literaturdidaktik Deutsch. Eine Einführung. Berlin: Schmidt 2009.
2. Ballweg, Sandra u.a.: DLL 2-Wie lernt man die Fremdsprache Deutsch? Klett-Langenscheidt 2013.
3. Barkowki, Hans u.a.: DLL 3-Deutsch als fremde Sprache. Klett-Langenscheidt 2014.
4. Doye, Peter: Typologie der Testaufgaben für den Unterricht Deutsch als Fremdsprache. München: Langenscheidt, 1988.
5. Ende, Karin u.a.: DLL 6-Curriculare Vorgaben und Unterrichtsplnung. Klett-Langenscheidt 2013.
6. Ende, Karin (Hrsg.), Mohr, Imke (Hrsg.): DLL Glossar, Klett-Langenscheidt 2015.
7. Funk, Hermann u.a.: DLL 4-Aufgaben, Übungen, Interaktion. Klett-Langenscheidt 2014.
8. Grotjahn, Rüdiger; Kleppin, Karin: DLL 7-Prüfen, Testen, Evaluieren. Klett-Langenscheidt 2015.
9. Häusermann, Ulrich/ Piepho, Hans-Eberhard: Aufgabenhandbuch. iudicium verlag GmbH, München, 1996.
10. Mattes, Wolfgang: Routiniert planen – effizient unterrichten. Schöningh Verlag, Paderborn 2006.
11. Meyer, Hilbert: Was ist guter Unterricht? Berlin: Cornelsen Scriptor 2004.
12. Meyer, Hilbert: Unterrichtsmethoden. Band I und II. Frankfurt a.M.: Cornelsen Scriptor 2006.
13. Rösler, Dietmar; Würffel Nicola: DLL 5-Lernmaterialien und Medien, Klett-Langenscheidt 2014.
14. Scharf, Michael; Legutke, Michael: DLL 1-Lehrkompetenz und Unterrichtsgestaltung. Klett-Langenscheidt 2012.
15. Steinig, Wolfgang; Huneke, Hans Werner: Sprachdidaktik Deutsch. Eine Einführung. Berlin: Schmidt 2011.
16. Curriculum Deutsch als Muttersprache für die Klassen V-XII.

Fernstudieneinheiten (unverbindlich):

1. Frankenberg, Barbara/Fuhr, Lisa: Visuelle Medien im Deutschunterricht. Fernstudieneinheit, Goethe-Institut, Erprobungsfassung, München, 1997.
2. Bardi, Marie-Luise: Video im Deutschunterricht, Fernstudieneinheit 13. Langenscheidt, München, 1997.
3. Biechele, Markus: Didaktik der Landeskunde. Fernstudieneinheit 31. Berlin u.a.: Langenscheidt u.a., 2003.
4. Schwerdtfeger, Inge: Gruppenarbeit und innere Differenzierung. Fernstudieneinheit 29. München:Langenscheidt, 2001.
5. Funk, Hermann/König, Michael: Grammatik lehren und lernen, Fernstudieneinheit 1, München:Langenscheidt, 1991.
6. Müller, Bernd-Dietrich: Wortschatzarbeit und Bedeutungsvermittlung, Fernstudieneinheit 8, München:Langenscheidt, 1994.
7. Kast, Bernd: Fertigkeit Schreiben, Fernstudieneinheit 12, Langenscheidt München, 1999.
8. Westhoff, Gerard: Fertigkeit Lesen. Fernstudieneinheit 17. Berlin u.a.: Langenscheidt u.a., 1997.
9. Schatz, Heide: Fertigkeit Sprechen. Fernstudieneinheit 17. Berlin u.a.: Langenscheidt, 2006.
10. Dahlhaus, Barbara: Fertigkeit Hören. Fernstudieneinheit 5. Berlin u.a. : Langenscheidt u.a., 1994.
11. Bimmel, Peter/Rampillon, Ute: Lernautonomie und Lernstrategien. Fernstudieneinheit 23, Langenscheidt München, 2000.
12. Kleppin, Karin: Fehler und Fehlerkorrektur. Fernstudieneinheit 19, Langenscheidt München, 1998.
13. Bolton, Sybille: Probleme der Leistungsmessung. Fernstudieneinheit 10. Berlin u.a.: Langenscheidt, 1996.
14. Bimmel, Peter: Deutschunterricht planen: Arbeit mit Lehrwerkktionen. Fernstudieneinheit 18. Berlin u.a.: Langenscheidt u.a., 2003.